01/09/2021

Ο Ναυπάκτου Ιερόθεος για την ταινία “Man of God”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου

Παρηκολούθησα μέ ἐνδιαφέρον τήν κινηματογραφική ταινία «ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ» πού ἀναφέρεται στόν ἅγιο Νεκτάριο Μητροπολίτη Πενταπόλεως, Ἱδρυτή τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος Αἰγίνης, στήν παραγωγή τῆς ὁποίας συνέβαλε σημαντικά ἡ Ἱερά Μονή Βατοπαιδίου τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ἡ ζωή καί ἡ πολιτεία τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, ἀλλά καί τό θαυματουργικό χάρισμα πού τοῦ ἔδωσε ὁ Θεός εἶναι θαυμαστά, καθώς ἐπίσης θαυμαστή εἶναι καί ἡ θεο-λογική πατερική κατάρτισή του. Στά κείμενά του φαίνεται ἡ συνάντηση θεολογίας καί ποιμαντικῆς.

Παρακολουθώντας τήν συγκεκριμένη κινηματογραφική ταινία ἡ πρώτη σκέψη πού μοῦ γεννήθηκε εἶναι ὅτι οἱ δικοί μας σκηνοθέτες καί παραγωγοί δέν ἀσχολοῦνται

μέ τήν προβολή καί παρουσίαση τῶν στοιχείων τῆς Ὀρθοδόξου παραδόσεως, ἀλλά ἀρκοῦνται στό νά παρουσιάζουν τά ἄρρωστα στοιχεῖα τῶν ἀνθρώπων τῆς καθημερινότητας, μέ τά ποικίλα πάθη, τούς ἔρωτες, τίς ἀντιζηλίες, τούς βιασμούς, τά διαζύγια, τούς φόνους. Ἔπρεπε νά ἔλθη μιά Σέρβα σκηνοθέτις, ἡ Yelena Popovic, γιά νά μᾶς δείξη ὅτι ὁ λαός ἔχει ἀνάγκη νά δῆ ὑγιῆ πρότυπα πού τά συναντᾶ στό ὀρθόδοξο ἐκκλησιαστικό περι-βάλλον του.

Βέβαια, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ἐπισημάνω τίς σημαντικές προσπά-θειες τῆς Μαίρης Παπαλιοῦ, ἡ ὁποία μέ δικά της ἔξοδα καί προσωπικούς ἀγῶνες, χωρίς οὐσιαστική ὑποστήριξη, παρου-σίασε τήν σημαντική σειρά «δέν εἶσαι μόνος», ὅπως καί τήν ζωή τῆς ἁγίας Φιλοθέης τῆς Ἀθηναίας.

Πάντως, μόλις τελείωσε τό ἔργο πού παρουσιάζει τμήματα τῆς ζωῆς τοῦ «ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ» ἐκεῖνο πού παρατήρησα ἀπό τούς παρευρισκόμενους ἐκεῖ, ἦταν ὅτι ἡ ταινία ἦταν καθηλωτική. Μιά γνωστή μου ἐπιστήμονας μοῦ εἶπε αὐθόρμητα: «Ἔμεινα ἄφωνη».

Δέν ἔχω γνώσεις σκηνοθετικές γιά νά ἀποφανθῶ γιά τόν τρόπο πού στήθηκε ἡ ταινία, ἀλλά παρετήρησα ὅτι ὁ ἠθοποιός πού ὑποδύθηκε τόν ρόλο τοῦ ἁγίου Νεκταρίου ἀνέδειξε κυρίως τήν σύννοια τοῦ Ἁγίου, τίς ποικίλες δοκι-μασίες καί συκοφαντίες πού δέχθηκε στήν ζωή του, ἀλλά καί τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖον τίς ἀντιμετώπισε ὡς πράγματι ἕνας «ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ».

Ἐπίσης, κατά τρόπον ἀφαι-ρετικό, παρουσίασε τό ὅλο ἔργο τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, ἤτοι τό λειτουργικό, τό κηρυκτικό, τό διδασκαλικό καί τό συγγραφικό. Τό-σο ἡ σκηνοθέτις, ὅσο καί οἱ ἠθοποιοί ἤθελαν νά παρουσιάσουν, ἐκτός ἀπό τίς συκοφαντίες πού δέχθηκε ὁ ἅγιος Νεκτάριος, τήν ὑπομονή, τήν σιωπή, τήν ταπείνωση καί τήν ἐσω-τερική μεγαλωσύνη του, αὐτό πού ἐκφράζεται μέ τόν τίτλο «ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ».

Ἀσφαλῶς, ὅσοι εἶδαν τήν ταινία αὐτή καί ὅσοι θά τήν δοῦν θά καταλήξουν σέ διάφορα συμπεράσματα. Τό γεγονός εἶναι ὅτι ἀκόμη καί στήν μικρή πόλη τῆς Ναυπάκτου ὑπῆρξε ἐνδιαφέρον καί κοσμοσυρροή, ὁπότε ὑποθέτω ὅτι αὐτό θά γίνη καί σέ ἄλλες πόλεις, ἀλλά καί στό ἐξωτερικό, ἰδίως σέ Ὀρθόδοξες χῶρες ὅπου θά προβληθῆ, καί καθένας θά καταλήξη σέ διάφορα συμπεράσματα.

Στήν συνέχεια θά προσπαθήσω, μέ συντομία, νά ἐκθέσω τίς σκέψεις μου γιά τό πῶς εἶδα αὐτήν τήν ταινία, καί πῶς εἶδα τήν ζωή καί τό ἔργο τοῦ ἁγίου Νεκταρίου ὅπως παρουσιάζεται σέ αὐτήν, καί σέ αὐτό βλέπω τήν ἐπικαιρότητά του.

Νομίζω ὅτι τό ἐπίκαιρο μήνυμα πού ἐξάγεται ἀπό τήν παραγωγή αὐτή εἶναι ὄντως ὅτι ὁ ἅγιος Νεκτάριος ἦταν «ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ», ζώντας μέσα στήν Ἐκκλησία,

καί κυρίως φαίνεται τό πῶς ἐκφράζεται ἡ ἑνότητα μεταξύ ἱεροῦ θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν χαρισμάτων τῶν μελῶν της.

Ὁ ἅγιος Νεκτάριος μεγάλωσε μέσα στόν ἱερό θεσμό τῆς Ἐκκλησίας, ἔλαβε τό μοναχικό χάρισμα καί χειροτονήθηκε Διάκονος, Ἱερεύς καί Ἐπίσκοπος, γιά νά λειτουργῆ, νά διδάσκη καί νά ζῆ μοναχικά καί χριστιανικά, ἀπό Ἀρχιερεῖς πού εἶχαν τό χάρισμα τῆς ἱερωσύνης.

Ὅμως, βρέθηκαν Κληρικοί καί Ἐπίσκοποι οἱ ὁποῖοι τόν συκοφάντη-σαν στόν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιο ἤ ἀποδέχθηκαν τίς συνωμοσίες καί τίς διαβολές τῶν ἄλλων, μέ ἀποτέλεσμα νά «πληγωθῆ» σέ ὅλη τήν ὑπόλοιπη ζωή του.

Παρά ταῦτα ὁ ἴδιος, ἔχοντας τό χάρισμα τῆς Ἀρχιερω-σύνης, τῆς μοναχικῆς ζωῆς, τῆς προσευχῆς, τῆς ταπεινώσεως δέν ἐστράφη ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, πού ἐκπρο-σωποῦνταν στήν περίπτωσή του ἀπό Ἐπισκόπους πού ἔκαναν λάθη, ἀλλά ὑπέμεινε ταπεινά καί σιωπηλά τίς ἐσφαλμένες συνο-δικές ἀποφάσεις ἐναντίον του.

Ζώντας ὁ ἴδιος ταπεινά μέσα στήν Ἐκκλησία, χωρίς νά στρέφεται ἐναντίον τῶν ἱερῶν θεσμῶν της, ἀκόμη καί τότε πού οἱ ἐκφραστές αὐτῶν τῶν θεσμῶν ἔκαναν λάθη, συνάντησε ἄλλα μέλη τῆς Ἐκκλησίας, πού ἀναζητοῦσαν τήν ἡσυχαστική καί μο-να-χική ζωή. Ἐννοῶ, ὅτι ὄντας ὁ ἴδιος Ἐπίσκοπος καί μοναχός-ἡσυχαστής, προ-σήλκυσε τό ἐνδιαφέρον νεανίδων πού ἀναζητοῦσαν αὐτήν τήν ἐσωτερική καί μυστική πλευρά τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί ἵδρυσαν Μοναστήρι μέ βάση τά πατερικά πρότυπα, πού νά ἔχη κέντρο τήν θεία Λειτουργία καί τήν προσευχή.

Ἔτσι, στήν νέα αὐτή προσπάθεια στήν κινηματογραφική ταινία καταγράφεται σέ μερικά σημεῖα μιά ἐξωτερική ἀντίθεση μεταξύ τῶν Κληρικῶν πού ἐκπροσωποῦσαν τήν θεσμική δομή τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, οἱ ὁποῖοι δέν καταλάβαιναν τήν ἐσωτερική χαρισματική κατάσταση τῆς Ἐκκλησίας. Ὅμως, καί αὐτήν τήν ἐξωτερική πειρασμική κατάσταση ὁ ἅγιος Νεκτάριος τήν ἀντιμετώπισε μέ τήν δική του ἐσωτερική χαρισματική ζωή. Τελικά οἱ Κληρικοί πού ἐκπροσωποῦν τόν θεσμικό ρόλο τῆς Ἐκκλη-σίας, τόν ἱερό θεσμό τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεγνώρισαν τήν ἐσωτερική χαρισμα-τική ζωή τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, τήν ἁγιότητά του, καί μέ Συνοδική Πράξη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τό 1961 τόν συγκαταρίθμησαν μεταξύ τῶν ἁγίων Ἐπισκόπων καί Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπίσης, τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας τήν 15η Ἰανουαρίου 1998 κατά τήν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου του ζήτησε συγγνώμη ἀπό τόν Ἅγιο ἐνώπιον τῆς εἰκόνας του γιά τήν ἄδικη ποινή ἡ ὁποία τοῦ εἶχε ἐπιβληθῆ καί τήν ἀκύρωσε, ὅπως φαίνεται στό ἀνακοινωθέν τῆς ἡμέρας ἐκείνης:

«Τὴν Α.Θ.Μ. ἀπὸ μακροῦ ἀπησχόλησε τὸ θέμα τῆς ἀδίκου ποινῆς ἀποπομπῆς ἐκ τῆς δικαιοδοσίας καὶ τοῦ κλίματος τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου Πενταπόλεως τοῦ Κεφαλά. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἤγαγεν Αὐτὴν νὰ εἰσηγηθῇ εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, ὅπως αὐτὴ ἐπιληφθῇ τοῦ σοβαροῦ τούτου θέματος. Μετὰ προσοχῆς πολλῆς ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος διασκεψαμένη, ἐν φόβῳ Θεοῦ, καὶ τῆς εἰκόνος τοῦ Ἁγίου εὑρισκομένης ἐν τῇ Συνοδικῇ Αἰθούσῃ, ἀπεφήνατο διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς διαλευθείσης κανονικῆς τάξεως καὶ ἐξητήσατο τὴν συγχώρησιν παρὰ τοῦ Ἁγίου Πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου διὰ τὸν διωγμὸν καὶ τὴν ἀδικώτατην κατ᾽ αὐτοῦ μῆνιν, ἐπηρείᾳ τοῦ πονηροῦ».

Ἑπομένως, παρατηρώντας τήν ζωή τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, ὅπως παρουσιάζεται ἔκδηλα καί στήν ταινία αὐτή, φαίνεται τό πῶς λειτουργεῖ τό χάρισμα τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας σέ συνδυασμό μέ τό χάρισμα τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τῶν μελῶν της. Τά δύο αὐτά χαρίσματα (ἱερός θεσμός-ἐσωτερική ζωή μελῶν) στήν ἀρχή ἦταν ἑνωμένα, στήν συνέχεια φάνηκε ὅτι ἀποκλίνουν μεταξύ τους καί τελικά συνέκλιναν πάλι.

Αὐτή ἡ φαινομενική ἀπόκλιση γίνεται γιατί κατά καιρούς μέσα στόν ἱερό θεσμό τῆς Ἐκκλησίας ἐκδηλώ-νονται μερικά πάθη τῶν μελῶν της, καί ἡ σύγκλιση γίνεται γιατί ἡ ταπεί-νωση, ἡ προσευχή, ἡ σιωπή, ἡ ὑπακοή τῶν ἀδικημένων μελῶν, βοηθοῦν στήν ἑνότητα μεταξύ τοῦ χαρί-σματος τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν χαρισμάτων τῶν μελῶν της.

Ἔτσι, καταλαβαίνουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζεται μέ τούς θεού-μενους-χαρισματούχους Χριστιανούς καί Κληρικούς, καί οἱ θεούμενοι χαρισματοῦ-χοι ζοῦν στήν Ἐκκλη-σία καί τρέφονται καί αὐξάνονται ἀπό αὐτήν. Αὐτό σημαίνει νά εἶναι κανείς «ἄνθρω-πος τοῦ Θεοῦ».

Αὐτό τό μήνυμα εἶναι ἐπίκαιρο καί εἰδικότερα στίς ἡμέρες μας, στίς ὁποῖες μερικοί ἐπιχειροῦν, μέ τήν διδασκαλία τους καί τήν ζωή τους νά διασπάσουν τήν σχέση μεταξύ τοῦ χαρίσματος τῆς θεσμικῆς ὀργάνωσης τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν χαρισμάτων τῶν μελῶν της. Καί αὐτό τό κάνουν μέ ἕναν δαιμονιώδη καί ἐωσφορικό τρόπο, ὅπως φαίνεται στά κείμενα καί τίς ἐνέργειές τους.

Γι᾽ αὐτό ὅλοι μας, Κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί πρέπει νά ζοῦμε ταπεινά καί

προσευχητικά στήν Ἐκκλησία, μέ ὑπακοή στά θεσμικά ὄργανά της. Ὅταν χρειάζεται νά ἐκφρά-σουμε τίς ἀπόψεις μας, πρέπει νά τό κάνουμε μέ (καί σέ) ἀναφορά στήν Ἱερά Σύνοδο, χωρίς νά διασποῦμε τόν σύνδεσμο μεταξύ χαρισματικῆς δομῆς τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν ἐπί μέρους χαρισμάτων τῶν μελῶν της, γιατί ἔτσι δημιουργοῦνται σχίσματα καί διαιρέσεις μέσα στήν Ἐκκλησία.

Αὐτή ἡ αἴσθηση μοῦ ἔμεινε ἀπό τήν κινηματογραφική ταινία γιά τόν ἅγιο Νεκτάριο «ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ», ἀλλά καί ἀπό ὅλες τίς μελέτες πού ἔκανα στό μεγάλο συγγραφικό καί πατερικό ἔργο τοῦ Ἁγίου. Ἦταν ἕνας θεούμενος Ἐπίσκοπος πού ζοῦσε ταπεινά μέσα στήν Ἐκκλησία, καί ὁ Θεός διά τῆς Ἐκκλησίας, παρά τά λάθη μερικῶν κατά καιρούς ἐκφραστῶν της, τόν δόξασε.